

Kunnanhallitus 9.10.2023 Liite 8 § 195
Kunnanvaltuusto 19.10.2023 Liite 7 § 62

MARTTILA
*Marttilan kunnan
ilmasto- ja
ympäristöohjelma
2030*

Sisällys

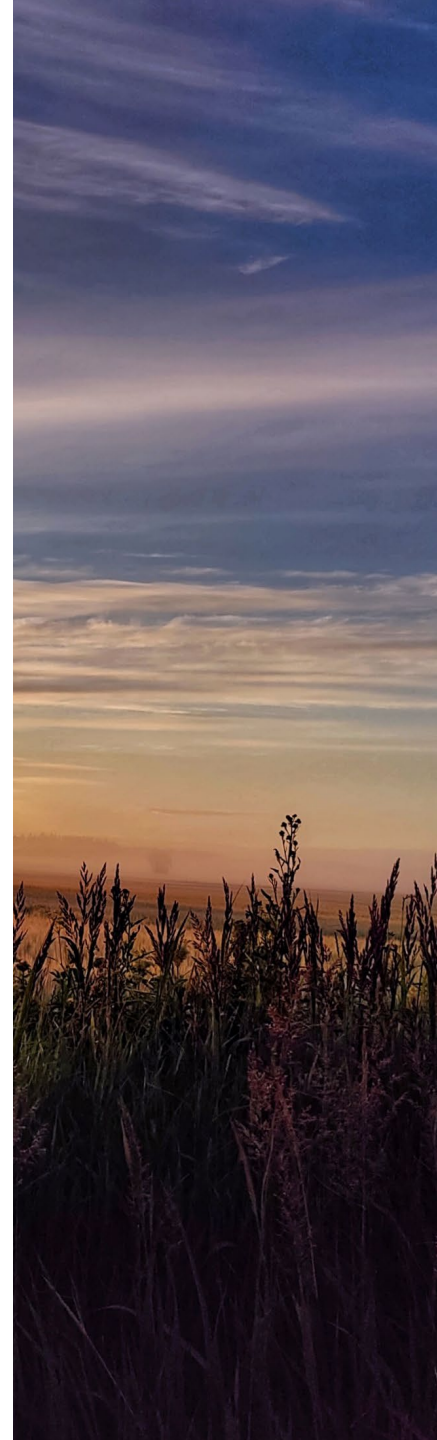
- Valmisteluprosessi
- Marttilan kuntastrategia 2023-2027
- Marttilan kunnan ominaispiirteet
- Päästökehitys Marttilan kunnan alueella 2005-2021
- Marttilassa jo tehtyjä toimia
- Ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteet
- Ilmasto- ja ympäristöohjelman painopisteet
- Toimenpiteet
  - Yleiset
  - Maankäyttö
  - Energia
  - Liikkuminen
  - Rakentaminen
  - Maatalous

Valmisteluprosessi

- Kevät 2022: Pienten kuntien ilmasto-ohjelmayhteistyö / Valonia koordinoi
- Kesä 2022: Strategiakyselyn yhteydessä ilmastokysymykset kuntalaisille ja sidosryhmille
- Syksy 2022: Ilmasto-ohjelman keskeisten painopisteiden hahmottelu
- Talvi 2022-2023: Ilmasto-ohjelman luonnos
- 1.4.2023: Ilmasto-ohjelman luonnoksen esittely ja keskustelu Koti Marttilaan – tapahtumassa
- 20.4.2023: Tekninen lautakunta käsittelee ilmasto- ja ympäristöohjelmaa
- 24.4.2023: Kunnanvaltuuston iltakoulu ilmasto- ja ympäristöohjelmasta
- Kevät/kesä 2023: Teknisen lautakunnan, kunnanhallituksen hyväksymiskäsittely
- Syksy 2023: kunnanvaltuuston hyväksymiskäsittely
- Seurantamittarit ja vastuutaho jalkautusvaiheessa taulukkoon

Meidän Marttila - kuntastrategia

Marttila on onnellisen elämän, sujuvan arjen ja menestyvien yritysten koti kaupunkien läheisellä maaseudulla.

Arjen sujuvuus

- Huomioimme perheiden tarpeet ja järjestämme palveluita joustavasti sopivan kokoisissa ryhmissä ja luokissa.
- Meillä on välittävä ympäristö kasvaa ja lapset kohdataan yksilöllisesti.
- Kohtaamme ja kuulemme nuoria. Marttilassa nuorella on tilaa olla nuori.
- Edistämme sujuvaa yhteistyötä kodin ja koulun sekä varhaiskasvatuksen välillä.
- Huolehdimme toimitilojen terveellisyydestä ja ajanmukaisuudesta.
- Marttilassa järjestetään monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kaiken ikäisille kuntalaisille yhdessä yhdistysten kanssa.
- Huolehdimme etätyömahdollisuuksista. Marttilassa on hyvät ja sujuvat tietoliikenneyhteydet ja valokuitu saatavilla lähes koko kuntaan.
- Marttilan sijainti osana Turun ja Salon kaupunkiseutuja on erinomainen.
- Opiskeluliikenne joukkoliikenteellä sujuu. Työ- ja asiointiliikennettä kehitetään yhteistyössä Varsinais-Suomen alueella.

Hyvä elämisen ympäristö

- Käytämme lähipalveluita, tuemme lähityötä ja syömme lähiruokaa.
- Edistämme uusiutuvaa energiaa ja teemme ympäristö- ja ilmastoystävällisiä ratkaisuja.
- Edistämme lähiympäristön hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
- Huolehdimme asuinalueiden viihtyisyydestä ja tonttivarannon monipuolisuudesta.
- Teemme kaavoituspolitiikkaa, joka mahdollistaa kasvun ja kehityksen.
- Rakentamisen lupa- ja neuvontapalvelut ovat sujuvat.
- Kestävä asuntopolitiikka varmistaa monipuoliset asumisen vaihtoehdot myös tulevaisuudessa.
- Luonnonläheisyys, rauhallisuus, viihtyisyys ja turvallisuus ovat keskeisiä voimavarojamme.
- Olemme uranuurtaja maalaisyhteisön ja ekologisten arvojen yhdistämisessä.

Laadukkaat palvelut

- Suhtaudumme palveluiden järjestämiseen kunnianhimoisesti.
- Olemme ennakkoluulottomia palveluiden tuottamistavoissa ja etsimme myös uusia ratkaisuja.
- Luomme edellytykset elinikäiselle oppimiselle ja harrastamiselle tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Kunnan tilat ovat joustavasti ja edullisesti yhdistysten ja kuntalaisten aktiivisessa käytössä.
- Osaava, motivoitunut ja kehittämismyönteinen henkilöstö on voimavaramme. Pidämme työntekijöistämme hyvää huolta.
- Luomme sujuvat yhteistyökanavat hyvinvointialueelle ja teemme yhteistyötä niin naapurikuntien kuin kolmannen sektorinkin kanssa.
- Kannamme huolta ikäihmisten palveluista ja teemme työtä sen puolesta, että arkiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ikäihmisten asumispalvelut säilyvät lähellä kuntalaisia jatkossakin.
- Järjestämme tilaa ja mahdollisuuksia olemiseen ja viihtymiseen.

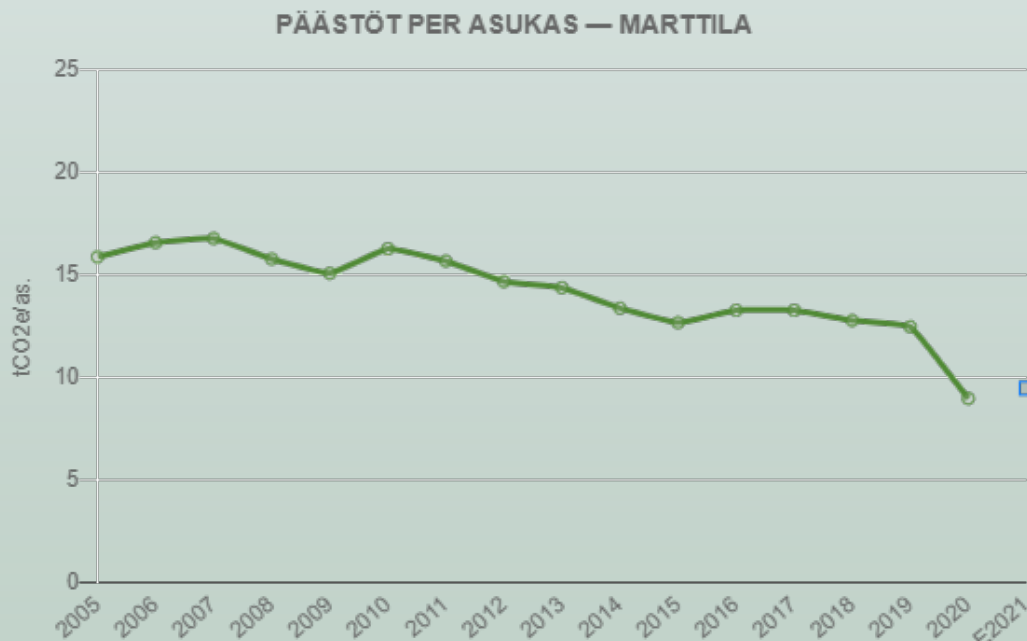
Elinvoimaisuus

- Marttilassa on hyvä tunnelma ja tekemisen meininki.
- Haluamme olla jatkossakin Suomen yritysmyönteisin kunta ja teemme sen eteen määrätietoisesti töitä.
- Luomme edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle, herätämme uteliaisuutta ja vahvistamme vetovoimaisuutta.
- Olemme aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja yhdistysten kanssa. Yhteistyö perustuu avoimuuteen ja luottamukseen.
- Huolehdimme toimivasta infrasta ja rakentamisen tuesta.
- Vakiinnutamme työllisyys- ja elinkeinopalvelut toimivaksi kokonaisuudeksi.
- Edistämme työpaikkaomavaraisuuden vahvistumista, tuemme yrityksiä työvoiman saatavuudessa ja teemme tiivistä ja innovatiivista yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa myös jatkossa.

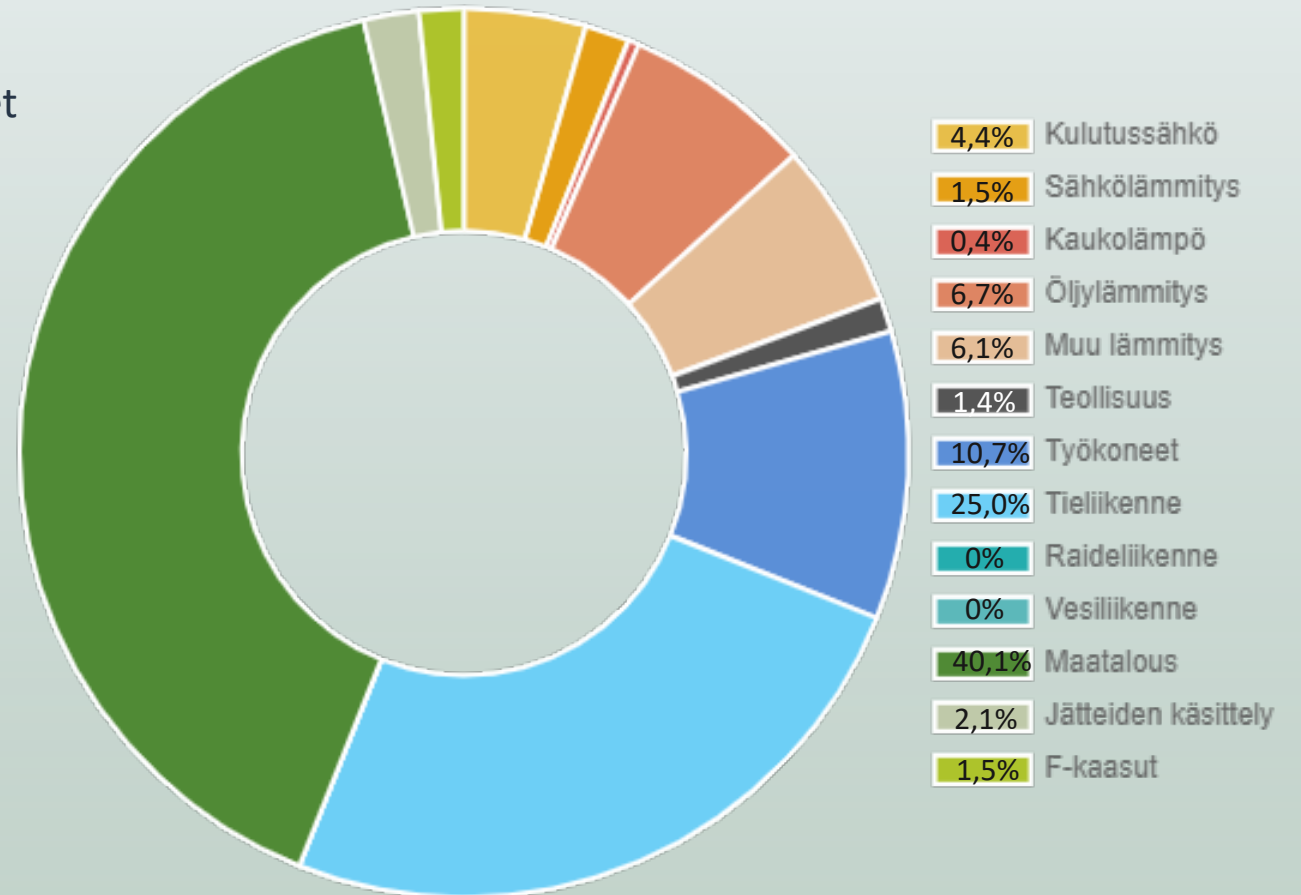
Marttilan kunnan ominaispiirteet

Marttilan kokonaispäästöt 2020

- Kokonaispäästöt 18,1 kt CO₂ e.
- Asukaskohtaiset päästöt 9,0 kt CO₂ e.
- Suurimmat päästölähteet liikenne, maatalous, työkoneet ja lämmitys
- Vuoteen 2005 verrattuna kunnan kokonaispäästöt pienentyneet 45 % ja asukaskohtaiset 43 %

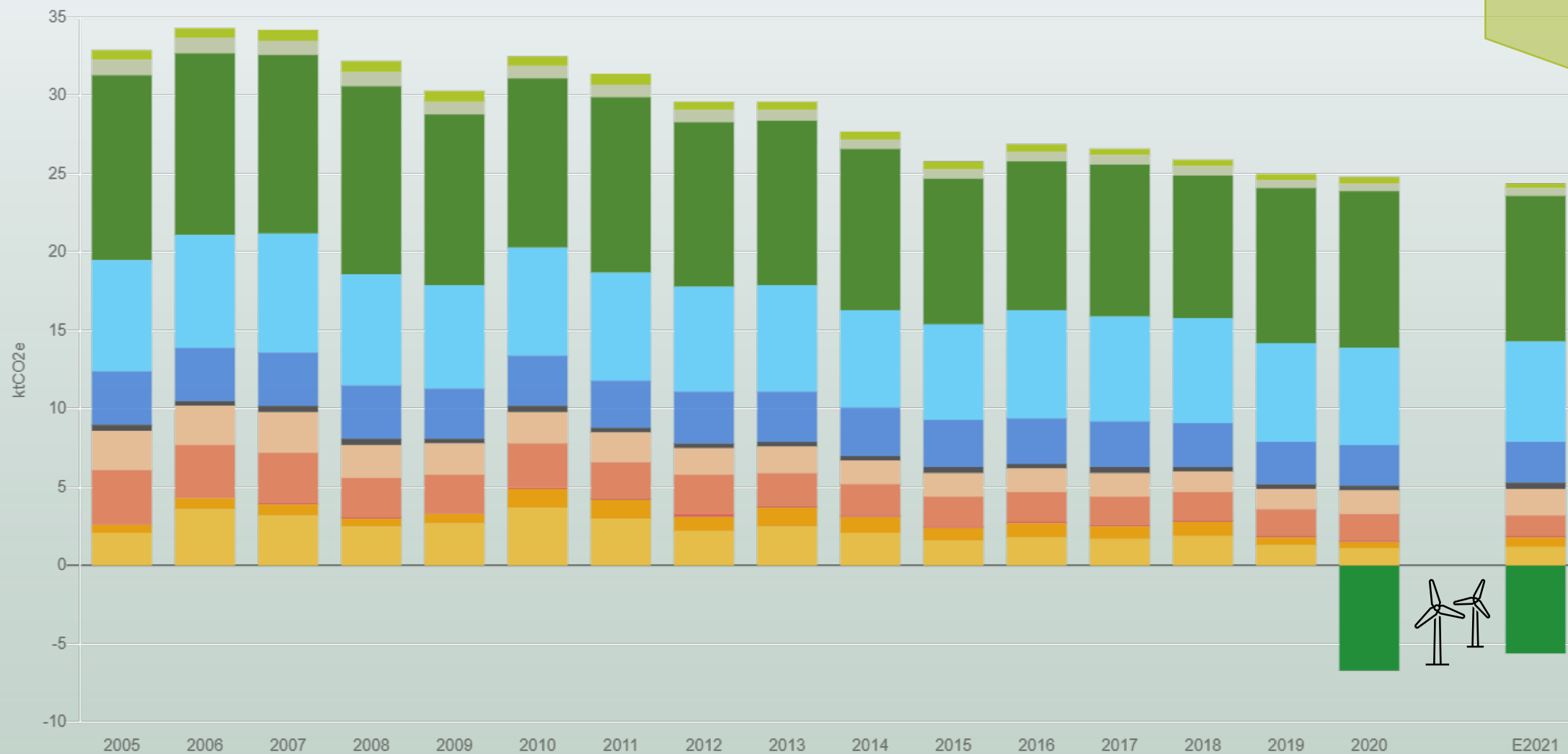

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2020 — MARTTILA

Päästökehitys Marttilan kunnan alueella 2005-2021

tuulivoima
-6,7 kt CO2
e.

Marttilassa jo tehtyjä toimia

- Marttilassa toimii kuuden tuulivoimalan Verhonkulman tuulipuisto, tuotanto 85 GWh
- Marttilan kunta on kilpailuttanut sähkönsä uusiutuvalla energialla tuotettuna
- Selvitys uusiutuvan energian käytöstä asuinrivitalojen lämmityksestä tehty ja toimenpiteitä toteutetaan priorisoinnin mukaan
- Marttilassa katuvalaistusta on uudistettu ledeillä jo pitkään, tällä hetkellä yli 40 % katuvalaistuksesta on toteutettu ledeillä, myös kiinteistöissä on siirrytte pääosin led-valaistukseen
- Marttilan kunta toteuttaa kirjastolle aurinkopaneelijärjestelmän, jonka tuottoa käytetään esim. kirjaston maalämpöön
- Marttilan kunta osallistuu Astetta alemmas –kampanjaan, jonka yhteydessä kunnan toimitilojen sisälämpötiloja on laskettu, teemasta pidetään myös yhteistyössä Valonian kanssa ajankohtaisiltoja
- Marttilan jätevedet johdetaan Turun seudun puhdistamolle, isomman puhdistamon etuna on laadukas puhdistustulos ja toiminnan hiilinegatiivisuus ja Turun seudun puhdistamo Oy on tehnyt vapaaehtoisen yhdyskuntajäteveden puhdistamisen green deal -sopimuksen vesiensuojelun edistämiseksi
- Marttilan alueen jätehuolto on parantunut muovin ja biojätteen keräyksen myötä
- Marttilan kunnan ruokapalveluiden raaka-aineiden kotimaisuusaste on korkea, noin 90 %
- Marttilassa on 11 luonnonsuojelualuetta ja niiden pinta-ala on yhteensä 937,1 ha
- Marttila on mukana alueen vesien suojelussa yhdessä mm. Valonian ja Paimionjoki-yhdistyksen kanssa, Pöytyän, Auran, Marttilan ja Kosken TI yhteinen pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on vuodelta 2020

Ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteet

Marttila sitoutuu Varsinais-Suomen tavoitteeseen 80 prosentin päästöjen vähennyksestä vuodesta 2005 vuoteen 2035. Päästöt Marttilassa olivat vähentyneet vuoteen 2020 mennessä 45 %.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma päivitetään valtuustokausittain ja toimet kuvataan vuosittain kunnan toimintakertomuksessa

Ilmasto- ja ympäristöohjelman painopisteet

Olemme uranuurtaja maalaisyhteisön ja ekologisten arvojen yhdistämisessä

Teemme maankäyttöpoliikkaa, joka mahdollistaa kestävä kasvun ja kehityksen

Edistämme uusiutuvaa energiaa ja teemme ympäristö- ja ilmastoystävällisiä ratkaisuja

Edistämme kestävää liikkumista ja monipaikkaisuutta

Huolehdimme toimitilojen terveellisyydestä ja ajanmukaisuudesta

Käytämme lähipalveluita, tuemme lähityötä ja syömme lähiruokaa

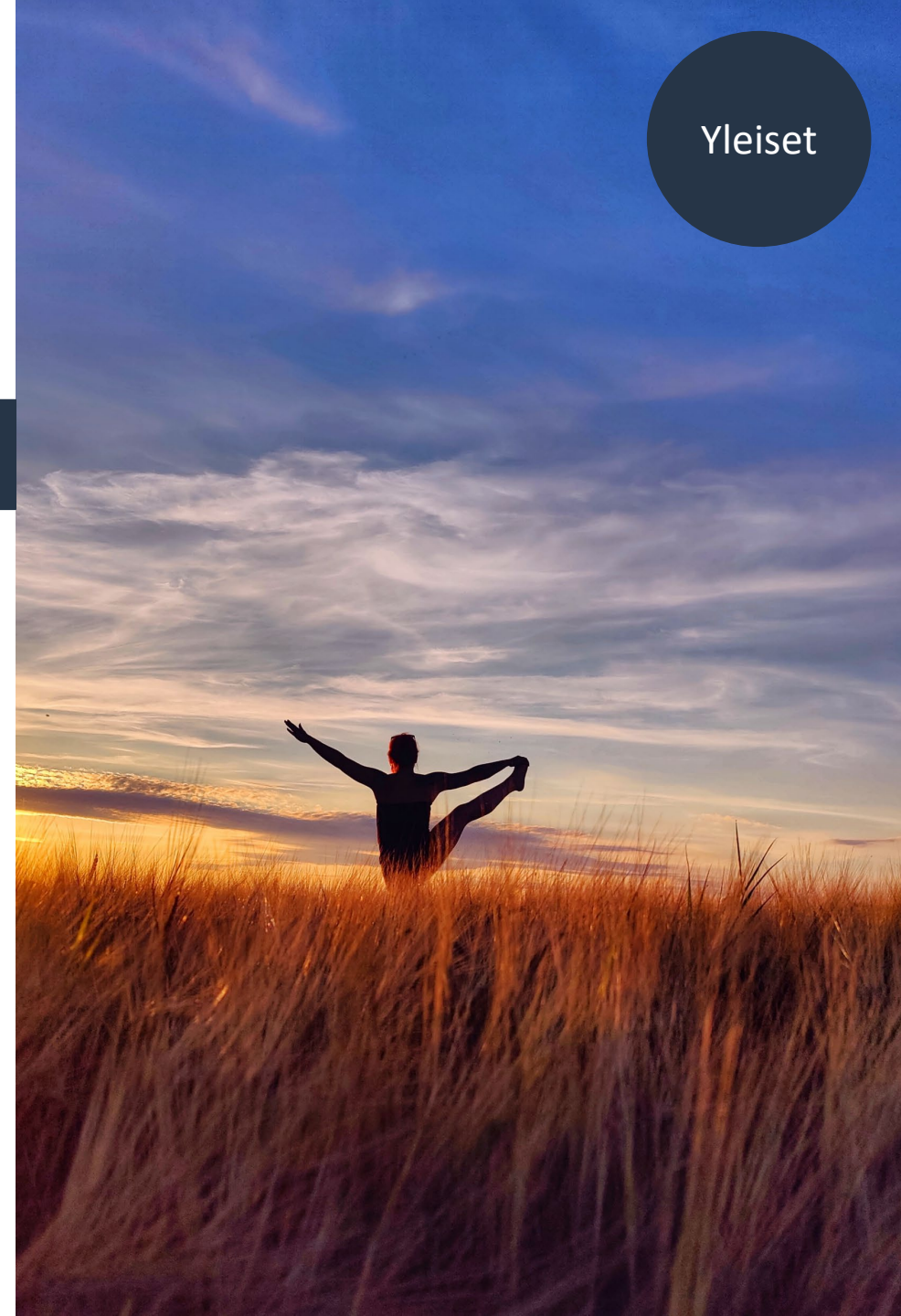

Olemme uranuurtaja maalaisyhteisön ja ekologisten arvojen yhdistämisessä

Yleiset

Kärkitoimenpide: Lisätään yhteistyötä maan- ja metsänomistajien, yritysten ja neuvontaorganisaatioiden ja järjestöjen kesken

- Kuntaorganisaation omat toimet
  - Viestitään aktiivisesti kestävyys- ja ilmastotoimista
  - Laaditaan kunnalle hankintastrategia, jossa otetaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastovaikutukset
  - Sitoutetaan kuntalaiset ohjelman toimeenpanoon ajankohtaisilloilla ja palkitsemalla paras kuntalaisen ympäristöteko valtuustokausittain
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Ylläpidetään vuoropuhelua kestävien valintojen helpottamisesta asukkaiden ja yritysten kanssa
  - Lisätään yhteistyötä maan- ja metsänomistajien, yritysten, neuvontaorganisaatioiden ja järjestöjen kesken
  - Tuetaan yrityksiä ja maatiloja energiaomavaraisuuden ja energiatehokkuuden vahvistamisessa viestinnän ja neuvonnan keinoin.
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Edistetään aktiivisesti kunnan kannalta keskeisimpiä alueellisia ja maakunnallisia ilmastotavoitteita tukevia yhteishankkeita
  - Kehitetään ilmastoystävällistä jätehuoltoa yhteistyönä jätehuoltolautakunnan alueella

Teemme maankäyttöpölytiikkaa, joka mahdollistaa kestävän kasvun ja kehityksen

Kärkitoimenpide: Metsienhoitosuunnitelman päivittäminen ilmastoviisaasti

- Kuntaorganisaation omat toimet
  - Huomioidaan vähähiilisen elämän ja toiminnan mahdollistaminen sekä ilmastomuutokseen varautuminen ja sopeutuminen kaavoituksessa, yhdyskuntasuunnittelussa ja vesihuollossa
  - Huomioidaan kaavoituksessa viherrakenteen pinta-alan riittävyys ja yhtenäisyys niin, että se palvelee hiilinielujen kasvua ja ilmastomuutokseen sopeutumista erityisesti lämpösaarekevaikutuksen ja vesienhallinnan osalta
  - Toteutetaan ilmastoviisasta metsien hoitoa ja käyttöä huomioiden metsien merkityksen virkistyskäytölle, hyvinvoinnille ja luonnon monimuotoisuudelle sekä metsittämällä joutoalueita
  - Tunnistetaan keskeisimmät vähähiilisyttä edistävät hankinnat maankäytössä ja otetaan tunnistetuissa hankinnoissa vähähiilisyys huomioon tavoitteissa, vähimmäisvaatimuksissa tai vertailukriteereissä
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Kannustetaan metsänomistajia kestävään metsien käyttöön ja METSO-ohjelmaan liittymiseen
  - Lisätään luonnonmukaisia vesienhallinnan toimia ja vahvistetaan valuma-alueelähtöistä suunnittelua ja yhteistyötä yhdistäen maankäytön eri osa-alueet
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Yhteistyötä, osallisuutta ja ennakkointia kehittämällä huolehditaan yhdyskuntarakenteen toiminnallisuuden kytkeytyvyydestä, liikenteen toimivuudesta ja vesistöjen tilan parantamisesta

Edistämme uusiutuvaa energiaa ja teemme ympäristö- ja ilmastoystävällisiä ratkaisuja

Energia

Kärkitoimenpide: Toteutetaan soveltuvimmat ratkaisut öljystä luopumiseksi sekä energiankulutuksen vähentämiseksi kunnan kiinteistöissä

- Kuntaorganisaation omat toimet ja investoinnit
  - Teetetään kiinteistöjen energiakatselmuksia ja toteutetaan esitetyt kustannustehokkaat investoinnit ja korjaustoimet.
  - Toteutetaan soveltuvimmat ratkaisut öljystä luopumiseen sekä energiankulutuksen vähentämiseen kuntien kiinteistöissä ja selvitetään myös kaukolämpötuotannon mahdollisuudet
  - Selvitetään aurinkoenergian tuotannon mahdollisuuksia kunnan kiinteistöissä
  - Hankitaan myös jatkossa uusiutuvilla tuotettua sähköä ja mahdollisuuksien mukaan myös lämpöä ja jäähdytystä
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Taloyhtiöiden ja pientalojen aurinkosähköhankkeita tuetaan neuvonnalla ja kannustamalla yhteistyöhön
  - Informaation avulla kiihdytetään kiinteistöyhtiöiden, taloyhtiöiden ja pientalojen lämmitysjärjestelmien vaihtoa öljystä pois
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Mahdollistetaan paikalliset lämpöenergiaverkot, jotka perustuvat lämpöpumppuratkaisuihin sekä alueellisen hukkalämmön hyödyntämiseen

Edistämme kestäväää liikkumista ja monipaikkaisuutta

Kärkitoimenpide: Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita

- Kuntaorganisaation omat toimet
  - Kunta vahvistaa viestintää ja ohjausta kestäväen liikkumisen edistämiseksi
  - Kehitetään liityntäpysäköinnin mahdollisuuksia
  - Toteutetaan sähköautojen latauspisteitä kunnan kiinteistöjen yhteyteen
  - Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja turvallisuutta taajamissa kaavoituksen, infrarakentamisen ja kunnossapidon keinoin
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Kunnat, yritykset ja taloyhtiöt huolehtivat sähköajoneuvojen latausverkoston riittävästä laajentamisesta
  - Edistetään investointeja uusiutuvien polttoaineiden jakeluverkoston laajentamiseen hyödyntäen valtion investointitukia
  - Kehitetään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa kattavaa ja laadukasta tietoliikenneverkkoa mahdollistamaan yritystoimintaa, etätyöskentelyä ja monipaikkaista asumista ja tarjotaan etätyötiloja
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Kehitetään pyörämatkailua maakunnan kulttuurimaisema-alueilla
  - Edistetään eri liikennepalveluiden yhteensopivuutta ja käyttäjäystävällisyyttä käyttäjäinformaation, yhteiskäyttölippujen ja liityntäjärjestelyjen keinoin
  - Luodaan tehokas joukkoliikennejärjestelmä toteuttamalla vahvat seutulinjat

Huolehdimme toimitilojen terveellisyydestä ja ajanmukaisuudesta

Raken-
taminen

Kärkitoimenpide: Kiinteistöistä pidetään huolta ennakoiden ja energiatehokkuus huomioiden

- Kuntaorganisaation omat toimet
  - Kunnan kiinteistöistä pidetään huolta ennakoiden ja erityisesti ilmanvaihtoa ja valaistusta korjattaessa tai uusittaessa huomioidaan energiatehokkuus
  - Kunnan kiinteistöjen peruskorjauksiin sisällytetään energiatehokkuuden parantaminen sekä monikäyttöisyyteen ja muuntojoustavuuteen panostaminen jo suunnitteluvaiheessa
  - Kunnan uudisrakentamisessa suositaan puurakentamista
  - Kehitetään tilaajaosaamista julkisissa hankinnoissa ja lisätään rakennuttamisen viestintää sekä avointa ja tasapuolista markkinavuoropuhelua, laadukkaiden tarjousten ja vahvojen yhteistyöverkostojen aikaansaamiseksi
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Taloyhtiöiden ja pientalojen uudisrakentamista, korjausrakentamista tai lämmitysmuodon vaihtoa suunnittelevia tuetaan neuvonnalla
  - Kehitetään haja-asutusalueilla ja vesistöjen läheisyydessä jätevesiin liittyvää tiedottamista ja neuvontaa yhteistyössä ympäristönsuojelun kanssa ja yhdistysten kanssa
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Otetaan huomioon muuttuvan ilmaston vaatimukset rakentamisessa ja korjaamisessa
  - Yhteistyössä alueellisesti huolehditaan nykyisen rakennuskannan korjaamisesta
  - Mahdollistetaan rakennusmateriaalien parempaa kiertoa

Käytämme lähipalveluita, tuemme lähityötä ja syömme lähiruokaa

Kärkitoimenpide: Huomioidaan ilmastoystävälliset valinnat kunnan ruokapalveluissa ja vähennetään ruokahävikkiä sekä viestitään niistä

- Kuntaorganisaation omat toimet
  - Edistetään kestäviä viljelykäytäntöjä ja maaperän hiilensidontaa kunnan omilla mailla ja vuokrapelloilla sopimusten kautta
  - Huomioidaan ilmastoystävälliset valinnat kunnan ruokapalveluissa, vähennetään ruokahävikkiä ja panostetaan lähiruokaan sekä viestitään tehdyistä toimista
- Kunnan alueen toimet, yhteistyössä tai välillisesti
  - Vahvistetaan ruokaketjun sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä ja tehdään uusiutumista kuluttajien, hankkijoiden, tuottajien, jalostajien ja kaupan yhteinen asia
- Alueelliset / maakunnalliset kehityshankkeet
  - Alueellisella yhteistyöllä vahvistetaan kestävä ruoantuotannon kannattavuuden edellytyksiä
  - Viestitään maakunnassa tehdyistä toimista uudistuvan ja kestävä ruoantuotannon edistämiseksi